

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1541

Vragen van het lid **Jagtenberg** (D66) aan de Staatssecretaris van Defensie over het bericht «*Nederland wil Amerikaanse onbemenste gevechtsvliegtuigen vol AI aanschaffen*» (ingezonden 23 maart 2026).

Antwoord van Staatssecretaris **Boswijk** (Defensie), mede namens de Minister van Defensie (ontvangen 7 april 2026).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het artikel «*Nederland wil Amerikaanse onbemenste gevechtsvliegtuigen vol AI aanschaffen*»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe voorziet u, naast toetreding tot het Amerikaanse CCA-programma, concreet aan te sluiten op Europese ontwikkelingen? Kunt u een plan van aanpak aan de Kamer verstrekken?

Antwoord 2

In de brief van 19 maart jl. (Kamerstuk 36 592 nr. 60) is toegelicht dat Defensie door deelneming in het CCA-programma nu concrete kansen kan benutten voor het opdoen van kennis tijdens de fase van test, onderzoek en ontwikkeling van onbemenste gevechtsvliegtuigen die kunnen samenwerken met bemenste jachtvliegtuigen. De twee genoemde grotere internationale samenwerkingsprogramma's voor toekomstige jachtvliegtuigen, waar eventuele onbemenste gevechtscapaciteit onderdeel van uitmaakt, zijn in een beginstadium en bieden deze mogelijkheden (nog) niet. Dit neemt niet weg dat Defensie in het programma MOBIUS de mogelijkheden blijft verkennen van deelname aan andere programma's voor kennisopbouw en ontwikkeling van dit soort systemen, wereldwijd en specifiek in Europees verband. Defensie werkt daarnaast in NAVO en in EU-verband en bilateraal met verschillende partners nauw samen op kennis- en innovatiegebied in het luchtdomein en wisselt in dit kader informatie uit over het opzetten van

¹ Argos, 18 maart 2026, Nederland wil Amerikaanse onbemenste gevechtsvliegtuigen vol AI aanschaffen, (<https://argos.vpro.nl/artikelen/nederland-wil-amerikaanse-onbemenste-gevechtsvliegtuigen-vol-ai-aanschaffen>)

kansrijke projecten en initiatieven, waaronder op de gebieden van onbemenste systemen en autonomie.

Vraag 3

Wat betreft de ambitie om aan te sluiten op Europese alternatieven; hoe gaat u om met het risico dat het ene Europese alternatief, «*Future Combat Aircraft System*» met daarbij behorende onbemenste systemen («*Remote Carriers*»), zo goed als stukgelopen is, en het andere Europese alternatief «*Global Combat Air Program*» zich met name richt op een volgende generatie bemenste jachtvliegtuig?

Antwoord 3

Geïntegreerde onbemenste luchtsystemen kunnen de effectiviteit van bemenste gevechtsvliegtuigen aanzienlijk vergroten en zijn sneller en goedkoper te produceren dan traditionele bemenste gevechtsvliegtuigen. De ontwikkelingen gaan snel en het is daarom aannemelijk dat bestaande trajecten van Europese landen worden doorontwikkeld of aangevuld met nieuwe initiatieven voor de toekomstige integratie van onbemenste luchtsystemen. Door deelname aan het Amerikaanse programma kan Defensie nu kennis vergaren waarmee we voorop lopen in deze ontwikkeling. Dit kan ook van nut zijn bij eventueel toekomstige deelname aan programma's met Europese partners.

Vraag 4

De wet- en regelgeving voor het gebruik van kunstmatige intelligentie bij militaire inzet staat nog in de kinderschoenen; wat is uw plan als de kunstmatige intelligentie in het Amerikaanse CCA-programma niet aansluit op Europese of Nederlandse standaarden? Hoe gaat u om met de risico's? Bent u voornemens om, indien het niet aansluit, zelf alternatieven binnen Europese standaarden te ontwikkelen?

Antwoord 4

Het Amerikaanse CCA programma ontwikkelt de software in een open architectuur. Defensie behoudt de mogelijkheid om in samenwerking met de Nederlandse en Europese kennisinstellingen en industrie software te ontwikkelen conform Nederlandse dan wel Europese standaarden.

Vraag 5

In uw recente Kamerbrief van 19 maart 2026 (Kamerstuk 36 592, nr. 60) schrijft u mogelijkheden te onderzoeken om de Nederlandse innovatieve industrie aan te laten sluiten bij de ontwikkeling van CCA in de toekomst; bent u bereid te verkennen of Nederland het voortouw kan nemen in de Europese ontwikkeling van onbemenste systemen zoals «*Collaborative Combat Aircraft*» of «*Remote Carriers*», overwegende dat dit complementair kan zijn aan huidige internationale initiatieven en de kennis en kunde in Nederland beschikbaar is?

Antwoord 5

Defensie verkent de mogelijkheden van deelname aan programma's in de ontwikkeling van onbemenste systemen binnen en buiten Europa in het MOBIUS project. Deelname aan het Amerikaanse CCA programma biedt unieke kansen op kennisopbouw om deze verkenning zorgvuldig uit te kunnen voeren.

Vraag 6

Kunt u de vragen afzonderlijk van elkaar en zo spoedig mogelijk beantwoorden?

Antwoord 6

Ja.

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Dassen (Volt), ingezonden 23 maart 2026 (vraagnummer 2026Z05783).